

Κοίμηση της Θεοτόκου

Στα πρώτα χρόνια μετά την απελευθέρωση, στην πρώτη οργάνωση της τοπικής αυτοδιοίκησης και σύσταση των δήμων το χωριό μας έγινε έδρα του Δήμου Ποτιδάνειας που περιελάμβανε 20 χωριά. Δήμαρχος ήταν το 1846 ο Αναγνώστης Παπαθανασίου, ταγματάρχης, και την «επί των εκκλησιαστικών επιτροπεία» είχαν οι ιερείς παπα-Γιάννης και παπά-Ανδρέας, ο Αναστάσιος Παπουτσή και Αθανάσιος Γκέκας (Βαθυρμιώτες), που προώθησαν την ιδέα και δρομολόγησαν την ανέγερση της εκκλησίας, προκρίνοντας και την θέση που να εξυπηρετεί και Το Βαθύρεμα. Το έργο θα πρέπει να μπήκε μπροστά το 1847 με 1848 και ολοκληρώθηκε σε τέσσερα χρόνια. Ψυχή του έργου ήταν η προσωπική εργασία των ανθρώπων μας που δεν είχαν άλλα δυνάμια προσφοράς παρά το υστέρημα του καθημερινού αγροτικού τους μόχθου. Σε κάθε οικογένεια είχαν κατανεμηθεί οι εργασίες για το κουβάλημα της πέτρας και της ξυλείας, ενώ γενικά ίσχυε .. «ότι δύναται ο καθένας». Η προσφορά εργασίας ήταν καθολική και από τα δύο χωριά. Προσπαθώντας να ζυγώσουμε νοερά εκείνα τα χρόνια, να ιδούμε τους προγόνους μας σε εκείνη την μεγάλη προσπάθεια τους, δε βρίσκουμε άλλους λόγους παρά τις λατρευτικές τους ανάγκες και την αγιάτρευτη θέληση τους να αποχτήσουν αυτό που είχαν στερηθεί οι καταδιωγμένες ελευθερίες τους. Και έγινε η εκκλησία. Στο επιβλητικό κτήριο καταγράφηκαν οι κόποι ολωνών και η ακατάβλητη θέλησή τους. Στην λιθόχτιστη πρόσοψή της, που η πληρότητα της πέτρας ανακουφίζει τα κουρασμένα μάτια από το στοίβαγμα του τσιμέντου, χτίστηκαν κλιμακωτά έξι ωραία πεζούλια ανά τρία δεξιά και αριστερά από την είσοδο, καθιστικά χρήσιμα στο τριήμερο πανηγύρι. Και πάνω ψηλά στο αγκωνάρι χαραχτηκε το 1851. Δήμαρχος τότε ήταν ο Γεώργιος Κονδύλης. Αφιέρωσαν το ιερό δημιούργημα τους στη Θεοτόκο, στην Κοίμηση της Οδηγήτριας για την απολύτρωσή τους από τα δεσμά της πολύχρονης σκλαβιάς. Για καμπαναριό επιλογή τους ήταν ο ιστορικός δέντρος, παραστάτης και σημάδι της εκκλησίας που το περιέβαλαν πεζούλια. Το πρωτότυπο πανέμορφο καμπαναριό με το γραφικό μπαλκόνι διχαλωμένο στα κλωνάρια της μεγάλης βελανιδιάς σίγησε το 1952, όπου χτίστηκε το σημερινό καμπαναριό. Το δέντρο έπεσε το 1988. Εσωτερικά το ξύλινο και περίτεχνο τέμπλο, ο άμβωνας, το δεσποτικό, τα στασίδια κτλ που φιλοτέχνησαν παλιά με γούστο απλοί τεχνίτες και αποτύπωσαν ανεπανάληπτη λαϊκή τους τέχνη. Το τέμπλο κυριαρχεί από σειρά εικόνων, ιστορημένων από παλιά (1855, 1871, 1874). Τρία ζεύγη κολόνες, απλής κατασκευής και με φιλοτεχνημένα κιονόκρανα βαστάνε το καλλιτέχνο με ξύλινες εναλλαγές νταβάνι, ενώ στο κέντρο εντυπωσιακό τετρακίονιο με τοξοτές στέψεις στηρίζει το θόλο με τον παντοκράτορα. Κάθε γωνιά στο εσωτερικό της εκκλησίας μας αναθυμίζει μορφές και γεγονότα και προκαλεί έναν αναλογισμό στα περασμένα. Είναι ένας ακατάληπτο δεσμός με το παρελθόν του χωριού μας.

Άγιος Χαράλαμπος

Μέχρι το 1851, που έγινε η μεγάλη εκκλησία μας η «Κοίμηση της Θεοτόκου», ο Άγιος Χαράλαμπος ήταν η μοναδική εκκλησία του χωριού μας, όπου οι πρόγονοί μας εκκλησιάζονταν και εκεί ήταν το νεκροταφείο τους. Και οι Βαθυρμιώτες την ίδια εκκλησία είχαν και εκεί έθαβαν τους νεκρούς τους. Ο Άγιος Χαράλαμπος παλιά ήταν μια μικρή εκκλησούλα με πλάκες σκεπασμένη. Πότε ακριβώς είχε χτιστεί δεν είναι γνωστό. Είναι όμως βέβαιο ότι υπήρχε και πριν τα 1800, στα χρόνια της τουρκοκρατίας. Θα πρέπει να έχει γίνει από τότε που το χωριό μας δημιουργήθηκε στην σημερινή του θέση. Στο νεκροταφείο του Αγίου Χαράλαμπου έχουν ταφεί γενιές προγόνων μας. Εκεί είναι θαμμένοι

οι παππάδες μας, ο παπά-Θανάσης και ο παπά-Ανδρέας, αγωνιστές του 1821, ο παπα-Κωνσταντίνος, ο παπά-Γιάννης Κρεμμύδας, παπά- Νικόλαος Μηλιώνης, ο παπά-Νικόλαος Παπαϊωάννου κ.α. Το 1900 αποφασίστηκε να μεταφερθεί το νεκροταφείο και άρχισαν οι ενέργειες. Το νεκροταφείο στον Άγιο Χαράλαμπο ήταν μακριά για του Βαθυρμιώτες, αλλά στον Άγιο Γεώργιο ξεμάκραινε ακόμα περισσότερο. Και ενώ γίνονταν σκέψεις για τη μεταφορά του νεκροταφείου από τον Άγιο Χαράλαμπο οι Βαθυρμιώτες έχτισαν το δικό τους εκκλησάκι απέναντι όπου έκαναν το δικό τους νεκροταφείο (1898). Το εκκλησάκι αυτό «Ζωοδόχος Πηγή», μέχρι το 1903 λεγόταν Άγιος Κωνσταντίνος. Περνώντας τα χρόνια η εκκλησία του Αγίου Χαράλαμπου είχε παλιώσει. Το 1920 με πρωτοβουλία των ξενιτεμένων χωριανών μας στην Αμερική άρχισε μια ερανική κίνηση και μαζεύτηκαν χρήματα με τα οποία χτίστηκε το 1922 νέα μεγαλύτερη εκκλησία από την προηγούμενη. Είναι η σημερινή εκκλησία με το λιτό, αλλά πολύ όμορφο διάκοσμο.

Άγιος Γεώργιος

Με εράνους και προσωπική εργασία έγινε το 1902 ο Άγιος Γεώργιος και μαζί το νεκροταφείο του. Ο χώρος όμως εκεί ήταν περιορισμένος για το νεκροταφείο και προσπάθησαν να το επεκτείνουν αλλά δεν τα κατάφεραν γιατί ο τόπος εκεί είναι όλο πέτρα, και το μετέφεραν στην σημερινή του θέση. Το νεκροταφείο του Αγίου Γεωργίου ήταν είκοσι τρία χρόνια. (1901-1924).

Ζωοδόχος Πηγή - Άγιος Κωνσταντίνος

Το νεκροταφείο στον Άγιο Χαράλαμπο ήταν μακριά για του Βαθυρμιώτες, αλλά στον Άγιο Γεώργιο ξεμάκραινε ακόμα περισσότερο. Και ενώ γίνονταν σκέψεις για τη μεταφορά του νεκροταφείου από τον Άγιο Χαράλαμπο οι Βαθυρμιώτες έχτισαν το δικό τους εκκλησάκι απέναντι όπου έκαναν το δικό τους νεκροταφείο (1898). Το εκκλησάκι αυτό «Ζωοδόχος Πηγή», μέχρι το 1903 λεγόταν Άγιος Κωνσταντίνος. Στο μεταξύ όμως κάποιος ονειρευόταν ότι ο Άγιος Κωνσταντίνος παρουσιαζόταν ψηλά στο τρίκορφο και ζητούσε να γίνει εκεί η εκκλησία του. Έτσι στο 1903 χτίστηκε ο σημερινός Άγιος Κωνσταντίνος και το Βαθυρμιώτικο εκκλησάκι ονομάστηκε Ζωοδόχος Πηγή.

Προφήτης Ηλίας

Η εκκλησία του Προφήτη Ηλία χτίστηκε το 1962, μέσα στα έλατα. κοντά στην κρυστάλλινη πηγή Μπελούσια. Στολίζει την ερημιά και συμπληρώνει την ομορφιά της τοπεθεσίας του.